

Museovirasto, Muinaisjäännösten hoitoyksikkö: HOIDON JA KÄYTÖN TARKASTUS

Kenelle:

Etelä-Savon ympäristökeskus, Näkymiä ympäristöön -hanke, Jääkärintie 14, 50100 Mikkeli

Asia:

Mikkeli Juoneennurmi, 1700-luvun sotilasvirkatalo. Maastokäynnit 9.6.2008, 12.8.2008 ja 28.4.2009

Hoitorekisterin kohde 999 000177

Tiedoksi:

Johanna Enqvist/Museovirasto

Yleiskuvaus:

Juoneennurmen sotilasvirkatalo sijaitsee Mikkeliissä valtatie nro 5 varrella välittömästi tien vieressä. Paikka on avoin, peltojen ja valtatie tien väliin jäävä tasanne. Vanhasta pihapiiristä ei ole jäljellä pihakuusen ja muutaman rakennemuutoksen lisäksi muuta. Entisellä piha-alueella kulkee kiertotie ympäri kuusen, osa piha-alueesta on raivattu ilmeisesti pelloksi. Paikalla sijaitsevat tynnyriholvattu kivikellari ja kivinavetan raunio. Ks. tarkemmin liitteet.

Toimenpidetarve:

Kohteessa on navetan osalta kunnostamistarve rakenteen hajoamisen pysäyttämiseksi ja kivikellarin osalta tilan seurantarve. Ks. tarkemmin liite 2.

Hoidon tarve:

Kokonaisuudessaan kohtalainen maisemanhoidon (kasvillisuuden käsittely) tarve, melko suuri rakenteiden kunnostamistarve, pieni kohteen varustamisen (opastus- ja turvarakenteet) tarve.

Toimenpidetilanne:

Rakenteita ei ole hoidettu tai kunnostettu viime vuosikymmeninä.

Erityisesti huomioitavat seikat:

Kivinavetan raivaus ja kunnostus edellyttää yhteistyötä maanomistajan kanssa.

Suojelu- ja tutkimustarve:

Kivikellarin osalta selvitettävä kohteen luonne muinaismuistolain (295/1963) näkökulmasta. Navetta ei ole muinaismuistolain mukainen suojeltava kohde.

*Hoitolupa kivinavettaan myönnetty 8.5.2009
sähköpostilla.*

8. toukokuuta 2009

Päivi Maaranen

Tutkija Päivi Maaranen, Museovirasto, Arkeologian osasto

Liite 1.

Mikkeli Juoneennurmi sotilasvirkatalo

Päivi Maaranen 8.5.2009, Museovirasto

Koordinaatit (piste) YKJ/kellari: 6843971 3519516

Liite 2.

Mikkeli Juoneennurmi sotilasvirkatalo

Päivi Maaranen 8.5.2009, Museovirasto

1. Yleiskuvaus

Juoneennurmen sotilasvirkatalo sijaitsee Mikkelissä valtatie nro 5 varrella välittömästi tien vieressä. Paikka on avoin, vanhan koristepensaston ja sittemmin paikalle kasvaneen koivun sekä pensaston luonnehtima peltojen ja valtatie tien väliin jäävä tasanne. Paikan läpi kulkee tie Juoneennurmen nykyiseen tilakeskukseen. Vanhasta pihapiiristä ei ole jäljellä pihakuusen ja muutaman rakennejäänteen lisäksi muuta. Entisellä piha-alueella kulkee kiertotie ympäri kuusen, osa piha-alueesta on raivattu ilmeisesti pelloksi.

Juoneennurmen sotilasvirkatalo rakennettiin ilmeisesti 1700-luvulla. Vielä 1960-1970-luvun taitteessa paikalla oli jonkinlainen asuinrakennus mutta poissa käytöstä. Asuinrakennus purettiin sittemmin kivijalkaa myöten pois. Muistikuvani mukaan talossa oli hirsiseinät, joiden päällä oli vinorimoitus ristiin ja rappaus rimoituksen päällä. Virkatalon paikalla on edelleen jäljellä kivinavetta ja vanha kivikellari. Navetta voi olla jo 1800-luvulta ja sitä on käytetty vielä 1900-luvulla. Kivikellari voi olla rakennettu jo 1700-luvulla.

Upseerit, aliupseerit ja sotilasvirkamiehet saivat kruununtiloja tai kruunulta peruutettuja rälsstitiloja virkataloikseen 1600-luvun lopulta alkaen. Virkatalojen avulla päällystö pyrittiin sijoittamaan miehistön kanssa samalle seudulle. Tilalla saattoi kuitenkin asua vuokratilajelijä eli lampuoti. Sotilasvirkatalot tehtiin Tukholmassa laadittujen piirustusten mukaan ja niiden rakentamisesta oli siten tarkat määräykset.

2. Kivinavetta

Lohkarekivistä laastilla muuraamalla tehty navetta, jossa parsitilan lisäksi kaksi huonetilaa. Navetassa ei ole kattoa, muurit ovat paikoin yläosastaan murtuneita ja laasti on karissut paikoin kivien välistä pahasti. Sisällä on betonirakenteita, jotka kunnoltaan vaihtelevasti säilyneitä. Rakenteen sisällä ja rakenteissa kasvaa puita sekä pensaita, mm. koivua, kuusta ja pihlajaa. Sisätiloissa on roskia ja jätteitä sekä vanhaa puumateriaalia. Navetan lattiaa peittää paksuhko humuskerros. Navettaa ei ole käytetty vuosiin eikä kasvillisuutta vaikuta poistetun tai raivatun siitä viime vuosina. Navetan ohi kulkevan tien kohdalla maanpintaan madallettu, joten navetta on tien puolelta noin 60-70 cm ympäristöä korkeammalla. Navetan kulman kohdalta on vahvistettu maaperää luiskaamalla ja karkealla maa-aineksella.

Hoitotilanne ja –mahdollisuudet:

Täydellinen peruskunnostus: kunnostetaan muurit tarpeen mukaan purkamalla ja uudelleenlatomalla, saumataan muurit, ladotaan muurin päällyys laattakivillä vettä rakenteesta pois juoksuttavaksi, vedeneristetään päällyys savella ja turvekerroksella; puhdistetaan sisätilat roskista ja vanhasta puutavarasta, puhdistetaan esiin ruokinta-altaan ja muut rakenteet mutta ei poisteta sammalta ym. pintapeitettä, puhdistetaan esiin navetan lattia ja suojataan tarvittaessa suodatinkankaalla ja läpäisevällä maakerroksella; poistetaan pääosa puuvartisesta kasvillisuudesta, erityisesti poistetaan rakenteissa ja niissä kiinni olevat puut sekä pensaat sisätiloista ja ulkopuolelta.

Kevennetty peruskunnostus: kunnostetaan muurit tarpeen mukaan purkamalla ja uudelleenlatomalla, saumataan uudelleen pahimmin murentuneet kivien välit, ladotaan muurin päällys laattakivillä vettä rakenteesta pois juoksuttavaksi, vedeneristetään päällys savella ja turvekerroksella; puhdistetaan sisätilat roskista ja vanhasta puutavarasta, poistetaan pääosa puuvartisesta kasvillisuudesta, erityisesti poistetaan rakenteissa ja niissä kiinni olevat puut sekä pensaasat.

Kevyt peruskunnostus: ladotaan muurin päällys laattakivillä vettä pois juoksuttavaksi, puhdistetaan sisätilat roskista ja vanhasta puutavarasta, poistetaan noin puolet puuvartisesta kasvillisuudesta, poistetaan pensaasat.

Erityistä huomioitavaa:

- vanhin ja järein puusto on perusteltua jättää paikalleen
- muuri voi olla huonokuntoisempi kuin sen pinnallinen silmäily antaa ymmärtää. Tällöin muurin kunnostus voi viedä huomattavan paljon aikaa.
- työturvallisuuteen kiinnitettävä erityistä huomiota.

3. Kivikellari

Kivikellarissa on luonnonkivestä tehdyt seinämät, kivin reunustettu oviaukko ja tynnyriholvaus. Seinämät ja holvaus ovat hyvässä kunnossa. Ovi on kaatunut kellarin sisään ja haljennut. Kellarin sisällä on hylättyä puutavaraa, tiiltä ja muuta roinaa. Kellari on peitetty maalla ja sen katon päällä on kohtalaisen ohut maakerros. Kellarin maakummulla kasvaa villiintynyttä ikääntynyttä sireeniä ja pihlajaa, jotka peittävät mm. kellarin suuaukon. Kellarin katolla kasvaa suurta puuta vain vanha pihlaja. Kellaria ei ole käytetty vuosiin eikä kasvillisuutta sen ympäriltä tai päältä ole poistettu tai raivattu. Kellari ei näy ohikulkijoille, mikä turvaa sen säilymistä tien varressa.

Hoitotilanne ja –mahdollisuudet:

Täydellinen peruskunnostus: syreeni ja muu puuvartinen kasvillisuus poistetaan mekaanisesti, kuoritaan varovasti maa kellarin katon päältä, asennetaan suodatinkangas kasvillisuuden juurtumista estämään, peitetään kangas ohuella turvekerroksella ja katetaan kellarin alue katolla. Siivotaan kellari, korjataan ovi ja asennetaan paikalleen tai jätetään kellariin, tai dokumentoidaan ovi ja tehdään uusi ovi tilalle vanhan mallin mukaan. Sulkeminen turvaa kohteen säilymistä.

Kevyt peruskunnostus: raivataan syreenin nuoret vesat kellarikummun ympäriltä, ei raivata vanhaa syreeniä tai poisteta pihlajaa muuten kuin poistamalla kuolleet rungot. Siivotaan kellari, dokumentoidaan ovi ja asetetaan sen kappaleet kellariin. Toteutetaan kasvillisuuden raivaus siten, että kellari ei tule havaittavaksi maisemassa.

Erityistä huomioitavaa: Kellarin katolla ei saa kävellä kunnostus- tai dokumentointitilanteessa, jotta tynnyriholvi ei vaurioidu.

4. Jatkohoito

Peruskunnostuksen jäljiltä kohdetta voi olla tarpeen raivata tulevina vuosina säännöllisesti. Samoin kivirakenteiden kuntoa ja korjauksien täydennystarvetta on tarkkailtava vuosittain. Tämän takia on perusteltua sopia maanomistajan kanssa jatkohoidosta ja ohjeistaa hänet kiviinavetan sekä kellarinhoidossa. Näin peruskunnostukseen käytetyt resurssit eivät mene hukkaan vaan kohteen jatkohoito on turvattu.